

**ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ**

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ՊԱՏՄԱԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ԱՍԲԻՈՆ	ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ, ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ԴՐԱՆՑ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՅԻ ԱՍԲԻՈՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ՍՈՂՈՒԼ	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ ԵՎ ՍՈՂՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	1510B4/02
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՈՒՐՍ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	1-ին կուրս, 1-ին կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	<p>Բացահայտել և ուսումնասիրել Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմության օրինաչափություններն ու առանձնահատկությունները, վեր հանել առարկայի հիմնախնդիրները, ձևավորել ինքնուրույն գիտելիքային համակարգ:</p> <p>Հարկավոր է առանձին ուշադրություն սևեռել հայկական պետությունների և իրավական համակարգերի ձևավորմանը, դրանց զարգացման յուրահատկություններին: Կարևոր է հստակեցնել հայ պետականության և իրավունքի կայացման նախադրյալները, դրա առնչությունները հարևան պետաիրավական համակարգերի հետ: Հարկ է բացահայտել օտար իրավունքի փոխառությունները, ճշգրտել հայ ժողովրդի պետաիրավական կացությունը օտար տիրապետության պայմաններում, պարզաբանել իրավունքի հայկական հուշաձևանների էությունն ու բովանդակությունը:</p>
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	<p>ԳԻՏԵԼԻՔ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Բնորոշել Հայաստանում պետության և իրավունքի ձևավորման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները և առանձնահատկությունները: • Բացատրել առարկայի նպատակը և հիմնախնդիրները, նրա տեղը իրավագիտական առարկաների համակարգում: • Բացատրել հայկական պետաիրավական համակարգի տարբերակիչ գծերը օտար համակարգերից և հայ ժողովրդի ինքնուրույն իրավաստեղծ գործունեության իմացությունը: <p>ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կողմնորոշվել առկա մոտեցումների և մեթոդների բազմազանության մեջ: • Ստեղծել հստակ աշխարհայացքային և գիտելիքային համակարգ: • Քննել առարկայի շուրջ ձևավորված արդի մոտեցումները, տեսակետները և ընկալումները իրենց բազմազանության մեջ, • իրականացնել ինքնուրույն հետազոտական աշխատանք հայ իրավունքի հուշաձևանների հետ, • Գնահատել արդի հայ իրավական մտքի ձեռքբերումները: Ցանկալի է վերլուծական և համադրական մեթոդների կիրառումը հայ

պետականության և իրավունքի էության բացահայտման համար:

ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ

- Խորը, կայուն և համապարփակ գիտելիքների Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ,
- Ունակ լինի պատմահամեմատական մեթոդի կիրառմանը:
- Կանխատեսել Հայաստանում պետության և իրավունքի ձևավորման և զարգացման միտումները և օրինաչափությունները
- հստակ պատկերացման առկայությունը, Հայաստանում սահմանադրականության և ժողովրդավարության ազգային համակարգերի ձևավորման մասին:

**ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ
ՆԿԱՐԱԳԻՐ**

- ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ - 6
- ԼՍԱՐԱՅԻՆ ԺԱՄ - 64
- ԴԱՄԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ - 32
- ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ - 32
- ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄ - 4

ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

«Հայոց պատմության և «Հասարակագիտության դպրոցական դասընթացների իմացություն

**ԴԱՄԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ
ՄԵԹՈԴՆԵՐ**

- Խոսքային մեթոդներ**
1. Պատմահամեմատական վերլուծության և համադրման մեթոդներ:
 2. Ուսումնական նյութի բացատրում- լուսաբանում դասախոսության միջոցով
 3. Պատմական մեթոդ- թեման ուսումնասիրել ծագման պահից կապելով տվյալ երկրի պատմական զարգացման օրինաչափությունների հետ
 4. Համեմատական մեթոդ-երկու և ավելի պետությունների դատախազության համակարգի համեմատում՝ օրինաչափությունների բացահայտ ման համար
- ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ**
- Գործնական աշխատանքի կատարում:
 - Իրավիճակների և արդյունքների վերլուծում:
 - Անհատական և խմբային, ինքնուրույն և համագործակցային աշխատանքների կատարում:

**ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ**

- Դասընթացն ընդգրկում է հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը ընկած ժամանակաշրջանը:
- Պետությունը և իրավունքը Արատտայում:
 - Պետությունը և իրավունքը վաղ հայկական պետական կազմավորումներում:
 - Պետությունը և իրավունքը Վանի թագավորությունում:
 - Պետությունը և իրավունքը Երվանդական Հայաստանում:
 - Պետաիրավական կացությունը Սատրապական Հայաստանում:
 - Պետությունը և իրավունքը Արտաշիսյան Հայաստանում:
 - Պետությունը և իրավունքը Արշակունիների օրոք:
 - Պետաիրավական կացությունը Հայաստանում V-VII-րդ դարերում:
 - Պետաիրավական կացությունը արաբական տիրապետության ժամանակ:
 - Պետությունը և իրավունքը Բագրատունիների օրոք:

	<ul style="list-style-type: none"> • Պետությունը և իրավունքը Ջաքարյանների օրոք: • Պետությունը և իրավունքը Կիլիկիայի Հայոց պետությունը: • Պետաիրավական կացությունը Հայաստանում XIII-XV-րդ դդ. • Պետաիրավական կացությունը Արևմտյան Հայաստանում XVI-XVIII-րդ դարերում: • Պետաիրավական կացությունը Արևելյան Հայաստանում XVI-XVIII-րդ դարերում: • Պետաիրավական կացությունը Հայաստանում XIX-րդ դարում: • Պետաիրավական կացությունը Հայաստանում XIX-րդ դարի վերջին XX-րդ դարի սկզբին: • Պետությունը և իրավունքը Հայաստանի առաջին հանրապետությունում: • Պետաիրավական կացությունը Խորհրդային Հայաստանում: • Պետությունը և իրավունքը Հայաստանի Հանրապետությունում:
--	---

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
ՀԻՄՆԱԿԱՆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ա. Ասլանյան, Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմություն, Երևան, 2010 2. Է. Պողոսյան, Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմություն, Երևան, 2005 3. Հայ ժողովրդի պատմություն, ԳԱ հրատ. 8 հատորով, Երևան, 1963-1983թթ. 4. Ռ. Այվազյան, հայ իրավական մտքի գանձարան, հ.1, Երևան, 2001, հ.2, Երևան, 2002

ԼՐԱՅՈՒՑԻՉ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Խ. Սամուելյան, Հին հայ իրավունքի պատմություն, Երևան, 1939, 2. Ա. Թովմասյան, Հին և միջնադարյան հայ քրեական իրավունք, Երևան, 1962 3. А. Сукиасян, Общественно-политический строй и право Армении в эпоху раннего феодализма, Ереван, 1963 4. А. Сукиасян, История Киликийского армянского государства и права, Ереван, 1969 5. Х. Торосян, Суд и процесс в Армении X-XIIIвв., Ереван, 1985 6. История государства и права Советской Армении, кн.1, Ереван, 1974, кн.2, Ереван, 1978 7. Ա. Մովսիսյան, Հայաստանը Ք.ա. 3-րդ հազարամյակում, Երևան, 2005
-----------	--

ՄՏՈՒԳՄԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ	ԵՎ Նախատեսված են 2 ընթացիկ գրավոր ստուգում՝ 1-ինը ստուգողական աշխատանք և 2-րդը անհատական աշխատանքի տեսքով, յուրաքանչյուրը՝ 100 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ 35, 35, 30 միավորային արժեքով: Եզրափակիչ ստուգումը բանավոր է՝ 100 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ 35, 35, 30 միավորային արժեքով: Միավորների քայլը 5 է: Միավորների քայլը 5 է:
------------------------------	--

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ

1. Բաղադրիչ 1-10% (հաճախումներ)
2. Բաղադրիչ 2-20% (ընթացիկ ստուգում 1-ին)
3. Բաղադրիչ 3-20% (ընթացիկ ստուգում 2-րդ)
4. Բաղադրիչ 4-40% (ամփոփիչ ստուգում)
5. Բաղադրիչ 5-10% (ընթացիկ ակտիվություն)

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ

Գնահատման թվային միավորը	Տառային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը
96-100	A+	5+
91-95	A	5
86-90	A-	5-
81-85	B+	4+
76-80	B	4
71-75	B-	4-
66-70	C+	3+
61-65	C	3
40-60	C-	3-
Մինչև 39	D	2

Ուսանողի ծանրաբեռնվածության աշխատաժամանակը կրեդիտ/կրեդիտ ժամ – 6/ 180

Հ/Հ	Թեմա	Ուսուցման կազմակերպման ձևերը					Ուսանողի ինքնուրույն աշխատա-ժամանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատա-ժամանակը
		դ.	ա.	գ.	լ.	Ուս .պր .		
1.	Պետությունը և իրավունքը Արատտայում Վաղ հայկական պետական կազմավորումները: Պետությունը և իրավունքը Վանի թագավորությունում:	4					6	10
2.	4-5-րդ դարերի եկեղեցական ժողովները: Օձնեցու Կանոնագիրքը:		4				6	10
3.	Պետությունը և իրավունքը Երվանդական Հայաստանում: Պետաիրավական կացությունը Սատրապական Հայաստանում:	2					4	6
4.	Պետությունը և իրավունքը Արտաշեսյան Հայաստանում: Պետությունը և իրավունքը Արշակունիների օրոք:	4					6	10
5.	Շնորհալու Թուրթ ընդհանրականը: Ալավկատրդու Օրինադրությունը		4				6	10
6.	Պետաիրավական կացությունը Հայաստանում 5-7-րդ դդ.: Պետաիրավական կացությունը արաբական տիրապետության շրջանում:	4					6	10
7.	Գոշի Դատաստանագիրքը: Գունդստաբլի Դատաստանագիրքը:		6				6	12
8.	Պետությունը և իրավունքը Բագրատունիների օրոք: Պետությունը և իրավունքը Ջաքարյանների օրոք:	4					6	10
9.	Պետությունը և իրավունքը Կիլիկիայում: Պետությունը և իրավունքը Հայաստանում 13-15-րդ դդ.:	4					6	10
10.	Շահամիրյանի Որոգայթ փառացը:		4				6	10
11.	Պետաիրավական կացությունը Արևմտյան Հայաստանում 16-18-րդ դդ.: Պետաիրավական կացությունը Արևելյան Հայաստանում 16-18-րդ դդ.:	2					4	6
12.	Արևելահայերի Պոլոժենիեն:		4				6	10
13.	Պետաիրավական կացությունը Հայաստանում 19-րդ դարում, 19-րդ դ. վերջին և 20-րդ դարի սկզբին:	4					6	10
14.	Աստրախանի Հայոց Դատաստանագիրքը:		4				6	10

15.	Պետությունը և իրավունքը Հայաստանի Առաջին Հանրապետությունում: ՊԻ ՀԽՍՀ-ում: ՊԻ Հայաստանի Հանրապետությունում:	4					6	10
16.	1 քնթացիկ ստուգում						10	10
17.	2 քնթացիկ ստուգում						10	10
18.	Ամփոփիչ ստուգում						16	16
19.	Ընդամենը	32	32				116	180